

De schrik van Europa

Even na de jaarwisseling werd Nederland weer eens opgeschrikt door een publieke discussie tussen twee ministers en niet de minste, die van Buitenlandse Zaken en die van Financiën. Onze kersverse minister van Buitenlandse Zaken, de geroutineerde topdiplomaat Ben Bot, merkte in zijn eerste kamerdebat op: "Nederland moet in de Europese Unie minder stadsomroeper en meer bruggenbouwer zijn." Bot wil "enige souplesse en terughoudendheid en dat zijn geen eigenschappen waarin Nederland steeds heeft uitgeblonken." Zonder zijn naam te noemen, kritiseerde Bot zijn collega Zalm van Financiën om diens harde opstelling ten aanzien van het Stabiliteitspact, die, zoals wij inmiddels weten, contraproductief heeft uitgepakt. In het weekblad *FEM Business* van 3 januari j.l. reageert Zalm zeer geagiteerd met de volgende woorden: "Ik daag Buitenlandse Zaken uit om een voorbeeld te geven van een land dat lastig doet en daarmee averij heeft opgelopen. Ik loop negen jaar mee en ik ken ze niet." Op de voorpagina van het zakenblad staat onze minister van Financiën dan ook met heldhaftige blik onder de ironische titel 'De schrik van Europa'. Als de journalist hem vervolgens vraagt hoe de Nederlandse strategie er voor het EU-voorzitterschap over een half jaar uit ziet, wil Zalm hier niet verder expliciet op ingaan onder de woorden: "Een van de kenmerken is dat je hem niet openbaart." Tijdens het interview laat Zalm zich toch verleiden tot enige uitspraken over deze strategie, met name aangaande het Stabiliteitspact. Allereerst wil hij niet de 'softe' aanpak van collega Bot, maar de vuist op tafel in Brussel! Dat klinkt allemaal heel manmoedig, maar is het niet de bedoeling dat wij als middelgroot land binnen de EU zo effectief mogelijk opereren om een optimaal resultaat voor ons land te boeken? Daaraan zou het gedeukte ego van Zalm toch ondergeschikt dienen te worden gemaakt? Verder ziet hij drie noodzakelijke aanpassingen van het Stabiliteitspact, die tot voor kort voor hem onbespreekbaar waren. Ten eerste wil Zalm dat lidstaten met een lage staatsschuld hogere tekorten mogen hebben. Dat zou de Duitsers en Fransen niet meer in het beklagdenbankje brengen, maar in plaats van hen de Belgen, de Grieken en Italianen. Het is duidelijk dat onze Gerrit zijn vriendenkring aan het uitbreiden is. Ten tweede moet de Europese Commissie bij begrotingsconflicten meer macht krijgen, maar de raad van ministers van Financiën (Ecofin) minder, door deze laatste slechts het recht van marginale toetsing te geven. Hij geeft toe dat dit politiek niet eenvoudig te realiseren is, al was het maar omdat de Duitsers en Fransen een dergelijke aanpassing zien als een tegen hen gerichte actie. Ik denk dat onze Gerrit het goed inschat dat hij zijn krediet bij de Duitse en Franse collega's redelijk verbruikt heeft. Ten derde moeten de lidstaten in goede tijden verplicht meer sparen om zo een buffer voor slechte tijden op te bouwen. Helemaal mee eens, maar waarom heeft onze Gerrit dat dan zelf niet tijdens het jubelkabinet Kok II gedaan? Als ik deze drie concrete aanpassingen op een rijtje zet, dan komen zij mij bekend voor. Waar had ik deze aanbevelingen ook al weer gelezen? Oh ja, in een advies over het Stabiliteitspact dat ik anderhalf jaar geleden met twee collega's op verzoek van de Europese Commissie heb geschreven. Toen hebben we van onze Gerrit niets vernomen en was hij nog aanhanger van de harde lijn. Inmiddels weet hij dat hij geen andere koers kan varen om tenminste nog wat budgettaire discipline in Europa overeind te houden. De oplossing moet natuurlijk gevonden worden in én meer afdwingbaarheid én meer flexibiliteit op korte termijn. Dat hebben sommige academische economen reeds enige

jaren geroepen. Aan het slot van het interview merkt Zalm dan ook schaterend op: "Academische economen hebben soms ook gelijk." Dat is gebleken, maar dat had onze minister van Financiën beter eerder kunnen beseffen, voordat het bekende kalf verdronken was.

Prof. dr. Sylvester Eijffinger is hoogleraar Europese Financiële Economie aan de Universiteit van Tilburg.